

Porodica Korleone

E d F a l k o

Prevela
Tatjana Milosavljević

■ Laguna ■

Naslov originala

Ed Falco

THE FAMILY CORLEONE

Based on a screenplay by Mario Puzo

Copyright © 2012 by The Estate of Mario Puzo

All rights reserved.

Translation copyright © 2013 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Za mog oca i njegovu porodicu, njegovih šestoro braće i dve sestre, Falkove iz Ulice Ejnzli u Bruklinu, u Njujorku, i za moju majku i njenu porodicu, Katapanove i Espozitove, iz istog kraja – svi oni, deca italijanskih doseljenika, stvorili su dobar i pošten život za sebe i svoje porodice, za svoju decu i decu svoje dece, među kojima ima lekara, advokata, učitelja, sportista, umetnika i takoreći svih ostalih. I za Pata Francezea, našeg porodičnog lekara iz susedstva, koji je četrdesetih i pedesetih godina prošlog veka dolazio kad smo bili bolesni i starao se o nama, često besplatno ili za ono malo koliko smo mogli da mu damo.

S ljubavlju, najlepšim željama i neizmernim poštovanjem.

KNJIGA PRVA

MOSTRO

JESEN 1933.

1.

Đuzepe Maripoza je čekao kraj prozora s rukama na bokovima i pogledom uprtim u Empajer stejt bilding. Prignuo se do prozora i pritisnuo lice na staklo kako bi video vrh zgrade, antenu nalik na iglu koja se zabadala u bledoplavo nebo. Beše pratio dok se dizala od tla i voleo je da priča momcima kako je bio jedan od poslednjih koji su večerali u staroj *Voldorf-Astoriji*, onom veličanstvenom hotelu što je nekad stajao tamo gde se sada uzdizala najviša zgrada na svetu. On uzmače korak od prozora i otrese prašinu sa sakoa.

Dole na ulici, krupan muškarac u radnom odelu sedeo je na starinarskim kolima koja su se lenjo vukla prema uglu. Crni polucilindar počivao mu je na kolenu dok je izanđalim kožnim uzdama mahao nad sapima izrabljenog konja. Đuzepe je posmatrao kola kako prolaze. Kad su skrenula za ugao, on uze šešir s prozorske daske, privi ga na srce i pogleda u svoj odraz u oknu. Kosa mu je sada bila bela, ali još uvek gusta i bujna, i on je zagladi dlanom. Popravi čvor na kravati i ispravi je tamo gde se bila malo zgužvala zalazeći pod

prsluk. U sumračnom uglu praznog stana iza njega, Džejk Lakonti je pokušavao da govori, ali Đuzepe je čuo samo grleno mumljanje. Kad se okrenuo, Tomazino je ušao kroz vrata stana i dotabanao u sobu noseći smeđu papirnu kesu. Kosa mu je bila raščupana kao i uvek, mada mu je Đuzepe sto puta rekao da se očeshlja – i trebalo mu je brijanje, kao i uvek. Sve na Tomazinu bilo je neuredno. Đuzepe uperi u njega prezrivi pogled, koji Tomazino, kao i obično, nije primetio. Kravata mu beše razvezana, okovratnik košulje nezakopčan, a na izgužvanom sakou bilo je krvi. Iz razdrljene košulje štrčale su mu čupice kovrdžavih crnih malja.

„Je l' nešto rekô?“ Tomazino izvuče iz papirne kese bocu skoča, odvrnu čep i poteže gutljaj.

Đuzepe pogleda na svoj sat. Bilo je pola devet ujutru. „Je l' ti izgleda kô da može išta da kaže, Tomi?“ Džejku je lice bilo izubijano. Vilica mu se klatila prema prsima.

Tomazino reče: „Nisam hteo da mu slomim vilicu.“

„Daj mu da malo popije“, reče Đuzepe. „Da vidimo da l' će da pomogne.“

Džejk je ležao izvaljen, s torzom naslonjenim na zid i nogama podvijenim poda se. Tomi ga beše u šest ujutru izvukao iz njegove hotelske sobe, i još je bio u svilenoj pižami s crno-belim prugama koju je prethodne večeri obukao, s tim što su dva gornja dugmeta sada bila otkinuta, otkrivajući mišićava prsa muškarca tridesetih godina, otprilike upola mlađeg od Đuzepea. Kad je Tomi kleknuo pored Džejka i malo ga podigao, nameštajući mu glavu tako da može da mu saspe skoč u grlo, Đuzepe je sa zanimanjem posmatrao i čekao da vidi hoće li žestoko piće pomoći. Bio je, naime, poslao Tomija do kola po skoč nakon što se Džejk onesvestio. Mladić se zakašlja, šaljući niz grudi oblak krvavih kapljica. Začkilji kroz natekle oči i reče nešto što bi bilo nemoguće

razabrali da te iste tri reči nije stalno iznova ponavljao dok su ga tukli. „Otac mi je“, reče, premda je zvučalo kao „Ofas mie“.

„Aha, znamo.“ Tomi pogleda u Đuzepea. „Mora mu se priznati“, reče on. „Klinac je lojalan.“

Đuzepe kleče pokraj Tomazina. „Džejk“, reče on. „Đakomo. Svakako ću ga pronaći.“ Izvukao je maramicu iz džepa i upotrebio je da zaštiti ruke da se ne okrvave dok je okre-
tao mladićevo lice kako bi ga pogledao u oči. „Tvoj matori, Rozario“, reče on. „Kucnuo mu je čas. Ti tu ne možeš ništa. Rozario – njemu su dani odbrojani. Je l’ me razumeš, Džejk?“

„Si“, reče Đakomo, razgovetno izgovorivši ovaj usamljeni slog.

„Dobro“, reče Đuzepe. „Gde je on? Gde se krije taj kurvin sin?“

Đakomo pokuša da pomeri desnu ruku, koja je bila slo-
mljena, i zaječa od bola.

Tomi se prodera: „Kaži nam gde je, Džejk! Koji ti je đavo!“

Đakomo pokuša da otvori oči, kao da bi da vidi ko to više
na njega. „Ofas mie“, reče on.

„*Che cazzo!*“ Đuzepe rezignirano podiže ruke, a onda pogleda u Džejka i oslušnu njegovo otežano disanje. S ulice dopreše glasni uzvici dece zanesene igrom i odmah potom utihnuše. On pogleda u Tomazina, a onda izađe iz stana. U predvorju, sačekao je dok nije čuo tup udar prigušivača, sli-
čan onome kad čekić udari u drvo. Kad mu se Tomi pridružio, Đuzepe reče: „Jesi li ga overio?“ Potom stavi šešir i namesti ga onako kako je voleo, s obodom povučenim naniže.

„Šta misliš, Džo?“, upita Tomi. „Da ne znam šta radim?“
Pošto Đuzepe ništa nije odgovorio, on prevrnu očima. „Nema više temena. Mozak mu je rasut po podu.“

Na vrhu stepeništa koje je vodilo na ulicu, Đuzepe stade i reče: „Nije hteo da izda oca. Mora čovek da ga poštuje zbog toga.“

„Bio je žilav“, reče Tomi. „Još mislim da si trebô da me pustiš da mu poradim na zubima. Kad ti kažem, posle malčice toga, nema onoga koji neće da se raspriča.“

Đuzepe sleže ramenima priznajući da je Tomi možda bio u pravu. „Tu je i drugi sin“, reče on. „Ima li tu nekog napretka?“

„Još ne“, odvrati Tomi. „Može biti da se krije s Rozariom.“

Đuzepe je kratko razmišljao o Rozariovom drugom sinu, a onda mu se misli vratiše na Džejka Lakontija i to kako nikakvim batinama nisu uspeli da nateraju momka da izda oca. „Znaš šta?“, reče on Tomazinu. „Nazovi njegovu majku i reci joj gde može da ga nađe.“ Začuta, razmišljajući, a onda dometnu: „Naći će dobrog pogrebnika, lepo će ga doterati, napraviće veliku sahranu.“

Tomi reče: „Ne znam baš za to doterivanje, Džo.“

„Kako se ono zvaše onaj pogrebnik što je onako fino sredio O’Beniona?“, upita Đuzepe.

„Aha, znam na koga misliš.“

„Idi kod njega“, reče Đuzepe i kucnu Tomija po prsima. „Ja ću da se pobrinem za sve, iz svog džepa. Porodica ne mora da zna. Reci mu da im ponudi svoje usluge besplatno, kao, bio je Džejkov prijatelj i tako to. Toliko možemo da učinimo, je l’ tako?“

„Jakako“, reče Tomi. „To je lepo od tebe, Džo.“ On potapša Đuzepea po ruci.

„U redu“, reče Đuzepe. „Znači, to je to“, i uputi se niz stepenice preskaćući po dve odjednom, kao dete.

2.

Soni se smesti na prednje sedište kamiona i povuče naniže S obod fedore. Kamion nije bio njegov, ali u blizini nije bilo nikog ko bi pravio pitanje. U dva ujutru, ovaj potez Jedanaeste avenije bio je pust, s izuzetkom ponekog pijanca koji je posrtao širokim pločnikom. U izvesnom trenutku će naići pozornik, ali Soni je planirao da se prosto skljoka na sedištu, pa ako ga pozornik i primeti, što nije bilo verovatno, pomisliće od njega da je neka protuva u pijanom snu u subotu uveče – što neće biti preterano daleko od istine, jer jeste pošteno popio. Ali nije bio pijan. Bio je krupan dečko, visok preko metar i osamdeset već sad, u sedamnaestoj, mišićav i širokih ramena, i alkohol ga nije lako hvatao. On spusti bočni prozor i pusti unutra svež jesenji povetarac sa Hadsona ne bi li ostao budan. Bio je umoran i san je počeo da mu se prikrada čim se opustio iza širokog kruga kamionskog volana.

Pre jednog sata bio je u *Džukovom baru* u Harlemu, s Korkom i Nikom. Jedan sat pre toga pak bio je u nekoj ilegalnoj točionici negde u centru grada, kud ga je Kork odveo nakon što su zajedno izgubili skoro sto dolara igrajući poker

s nekim Poljacima preko u Grinpointu. Svi su se smejali kad je Kork rekao da bi on i Soni trebalo da odu dok još imaju košulje na leđima. Soni se takođe smejao, mada je sekund ranije bio na ivici da najkrupnijeg Poljaka za stolom nazove bednom varalicom i kurvinim sinom. Kork je umeo da prokljuvi Sonija i izvukao ga je odatle pre no što je ovaj stigao da napravi neku glupost. Kad su najzad završili kod *Džuka*, ako nije već bio ušikan, a ono je bio opasno blizu tome. Posle malo plesa i još pića, bilo mu je dosta za jedno veče i taman je bio krenuo kući kad ga je neki Korkov ortak zaustavio i rekao mu za Toma. Malo je nedostajalo da odalami klinca, ali se zaustavio i, umesto toga, uvalio mu nekoliko zelembača. Klinac mu je dao adresu i sada je Soni pogureno sedeo u nekakvoj krtiji od kamiona koja je izgledala kao da je videla Veliki rat, i posmatrao senke kako poigravaju na zavesama Keli O'Rork.

U stanu, Tom se oblačio dok se Keli šetkala tamo-amo po sobi pridržavajući čaršav na grudima. Čaršav se smotao ispod jedne dojke i vukao se pored nje po podu. Bila je prostakuša dramatično lepog lica – besprekoran ten, rumene usne i plavozelene oči uokvireni uvojcima jarkoriđe kose – a nečega dramatičnog bilo je i u tome kako se kretala po sobi, kao da glumi u sceni iz filma i zamišlja Toma kao Kerija Granta ili Randolfa Skota.

„Ali zašto moraš da ideš?“, upita ona po ko zna koji put. Slobodnom rukom je pritiskala čelo, kao da sama sebi proverava temperaturu. „Ovo je gluvo doba noći, Tome. Zašto ostavljaš devojkju na cedilu?“

Tom navuče potkošulju. Krevet iz kog je maločas ustao bio je više ležaj nego krevet, a po podu oko njega bili su razbacani časopisi, uglavnom primerci *Saterdej ivning posta* i *Granda*, i *Američke devojke*. Pod njegovim stopalom, Glorija Svanson

ga je zavodljivo gledala s naslovne strane starog broja *Novog filma*. „Lutko“, reče on.

„Ne zovi me lutko“, obrecnu se Keli. „Svi me zovu lutko.“ Ona se nasloni na zid pored prozora i pusti da čaršav padne. Pozirala je za njega, malčice podigavši kuk. „Zašto ne ostaneš sa mnom, Tome? Muško si, valjda?“

Gledajući u Keli, Tom obuče košulju i poče da je zakopčava. U njenim očima bilo je nečega uzbudljivog i uznemirujućeg, što se grančilo sa strepnjom, kao očekuje da će se svakog časa desiti nešto strašno. „Moguće je da si ti najlepša devojka koju sam ikad video“, reče on.

„Nikad nisi bio sa zgodnijom ženskom od mene?“

„Nikad nisam bio s lepšom devojkom od tebe“, odvrati Tom. „Ni slučajno.“

Iz Kelinih očiju nestade strepnje. „Provedi sa mnom noć, Tome“, reče ona. „Nemoj da ideš.“

Tom sede na ivicu Kelinog kreveta, razmisli o tome i potom obu cipele.

Soni je posmatrao kako se svetlost ulične lampe od kovanog gvožđa odbija od paralelnih linija železničkih šina koje su delile ulicu napola. On pusti da mu ruka počiva na osmici, bilijarskoj kugli zavrnutoj na polugu menjača, i seti se kako je kao klinac sedeo na pločniku i posmatrao teretne vozove što su kloparali Jedanaestom, s njujorškim policajcem koji jaše napred kako bi sprečio da pregaze pijance i malu decu. Jednom je video muškarca u skupom odelu kako stoji na krovu teretnog vagona. Mahnuo mu je, a muškarac se namrgodio i pljunuo, kao da se zgadio videći Sonija. Kad je upitao majku zašto je taj muškarac to uradio, podigla je ruke i rekla: „*Sta'zitt!* Neki *cafon'* pljune na pločnik, a ti pitaš mene? *Madon!*“ Ljutito se udaljila, što je bila njena tipična reakcija na većinu pitanja koja joj je Soni kao dete postavljao.

Činilo mu se da svaka njena rečenica počinje sa *Sta'zitt!* ili *Va fa' Napule!* ili *Madon'!* U stanu, bio je napast, gnjavator ili *scucc'*, stoga je u najvećoj mogućoj meri provodio vreme napolju, jurcajući ulicama s decom iz kraja.

To što se nalazio u Paklenoj kuhinji, gledajući na drugu stranu avenije u niz prodavnica u prizemlju i dva ili tri sprata stanova iznad njih, vratilo je Sonija u detinjstvo, u sve one godine kad je njegov otac svakog jutra ustajao i odvezio se u poslovni deo grada, u Ulicu Hester i svoju kancelariju u skladištu, gde je i sada radio – mada je sad, naravno, kad je Soni odrastao, sve bilo drugačije, to šta je mislio o svom ocu i tome kako je otac zarađivao za život. Ali u ono vreme je njegov otac bio poslovni čovek, koji je zajedno s Đenkombom Abandandom posedovao *Đenko pura oliv oil*, firmu što je trgovala maslinovim uljem. Tih dana bi se Soni, kad bi ugledao oca na ulici, zaletao prema njemu, pritrčavajući i uzimajući ga za ruku, i brbljajući o svemu što bi palo na njegov detinji um. Soni je video kako drugi ljudi gledaju njegovog oca i bio je ponosan, zato što je on bio velika zverka koja je posedovala vlastiti biznis i svi su se – *svi* – s poštovanjem ophodili prema njemu, tako da je Soni, dok je još bio dete, počeo da misli o sebi kao o nekoj vrsti princa. Sin velike zverke. Imao je jedanaest godina kada se sve to promenilo, ili je možda bolje reći da se preobrazilo, zato što je i dalje o sebi mislio kao o princu – premda sada, dabome, kao o drugačijoj vrsti princa.

Na drugoj strani avenije, u stanu Keli O'Rork iznad berbernice, iza dobro poznatih crnih rešetaka protivpožarnih stepenica, figura je okrnula zavesu razdvojivši je malo, tako da je Soni ugledao traku jarkog svetla i beloružičastu kožu, i zaprepašćujuće crvenu kosu, a onda je bilo kao da se nalazi na dva mesta odjednom: sedamnaestogodišnji Soni gledao je u zavesom zastrt prozor Keli O'Rork na prvom spratu, dok se

istovremeno jedanaestogodišnji Soni nalazio na protivpožarnim stepenicama s kojih se videlo naniže kroz prozor ostave u pivnici na dokovima. Živo se sećao te večeri. Nije bilo kasno, možda pola deset, deset najkasnije. Samo što je legao, kad je čuo oca i majku kako razgovaraju. Ne glasno – mama nikad nije podizala glas na tatu – i Soni nije razabirao reči već ton nepogrešivo jasan detetu, ton koji je kazivao da je majka ljuta ili zabrinuta, i onda otvaranje i zatvaranje vrata, i zvuk tatinih koraka na stepenicama. U to vreme niko nije bio postavljen pokraj ulaznih vrata, niko nije čekao u velikom pakardu ili crnom osmocilendarskom eseksu da odveze tatu kud god poželi da ide. Te večeri je Soni sa svog prozora gledao kako njegov otac izlazi iz haustora i silazi stepenicama na ulicu, i upućuje se prema Jedanaestoj. Soni je bio obučen i sleteo je niz protivpožarne stepenice na ulicu taman kad je njegov otac skrenuo za ugao i iščezao.

Kad se najzad setio da se upita šta to radi, već je bio nekoliko ulica daleko od kuće. Ako ga otac uhvati, prebiće ga kô mačku, a što i ne bi? Bio je napolju, na ulici, u vreme kad je trebalo da bude u krevetu. Briga ga je usporila i malo je nedostajalo da se okrene i uputi natrag – ali radoznalost je prevagnula, pa je navukao štitnik vunene kape skoro do nosa i nastavio da sledi oca, upadajući u senke i ispadajući iz njih, i nastojeći da zadrži ceo blok zgrada između njih. Kad su prešli u kraj u kom su živela irska deca, Sonijev nivo zabrinutosti skočio je za nekoliko podeljaka. Nije mu bilo dozvoljeno da se igra u tom kraju, a sve i da jeste, ne bi se tu igrao, zato što je znao da italijanska deca tu dobijaju batine, a čuo je i priče o klincima koji su zabasali u irski kraj i nedeljama ih niko nije čuo ni video, da bi se onda pojavili plutajući u Hadsону. Ulicu dalje, otac je hodao brzo, s rukama u džepovima i okovratnikom jakne podignutim zbog hladnog vetra što je

duvao s reke. Soni ga je sledio sve dok se nisu našli gotovo na dokovima, a onda je video da otac staje ispred zgrade od opeke s izgredanim drvenim vratima. Soni je utrčao u dovrtak neke radnje i čekao. Kad su se vrata otvorila i otac ušao u zgradu, na ulicu su pokuljali zvuci smeha i raspevanih muških glasova, da bi utihnuli kad su se vrata zatvorila, premda ih je Soni i dalje čuo, samo prigušene.

Nakon što se otac izgubio s vidika, Soni je čučao u senci i čekao, ali već sekund kasnije ponovo je bio u pokretu, jurivši kao bez duše preko kaldrmisane ulice i potom u prolaz pun smeća. Da ga je iko pitao, ne bi mu umeo reći o čemu je razmišljao, osim o tome da možda postoji sporedni ulaz i da će tamo možda nešto videti – i zaista, obišavši oko zgrade, pronašao je zatvorena vrata i zavesom zastrt prozor pokraj njih, i žućkasto svetlo koje je obasjavalo prolaz. Kroz prozor nije video ništa, stoga se popeo na tešku metalnu kantu za smeće na drugoj strani prolaza i odatle skočio na najnižu prečku protivpožarnih lestava. Časak kasnije ležao je potbuške i gledao kroz prostor između vrha prozora i zavesu u jarko osvetljenu prostoriju, punu drvenih sanduka i kartonskih kutija, a njegov otac je stajao s rukama u džepovima i smireno se obraćao muškarcu koji je, kako je izgledalo, bio vezan za stolicu s ravnim naslonom. Soni je poznavao muškarca na stolici. Viđao ga je u kraju sa ženom i decom. Ruke mu se nisu videle, jer su bile iza stolice, gde je Soni pomišljao da su vezane. Konopac za veš zarivao mu se oko pojasa i prsa u zgužvani žuti sako. Usna mu je krvarila, a glava mu se klatila i padala je, kao da je možda pijan ili pospan. Ispred njega, Sonijev čika Piter sedeo je sav natušten na hrpi drvenih sanduka, dok je čika Sal stajao skrštenih ruku, sav ozbiljan. To što je čika Sal bio ozbiljan nije bilo ništa – on je obično izgledao tako – ali to što se čika Piter natuštio bilo

je nešto sasvim drugo. Soni ga je celog svog života znao kao čoveka koji uvek ima spreman osmeh i šaljivu priču. Gledao je sa svoje prečke, sad već očaran time što je zatekao oca i njegove prijatelje u ostavi bara, s čovekom iz kraja vezanim za stolicu. Nije mogao da dokuči šta se događa. Nije imao predstavu. A onda je njegov otac spustio ruku na čovekovo koleno i kleknuo pokraj njega, a ovaj ga je pljunuo u lice.

Vito Korleone je izvadio maramicu iz džepa i obrisao se. Iza njega, Piter Klemenca uzeo je metalnu polugu s poda i rekao: „To je to! Bitanga je prekardašila!“

Vito je podigao ruku prema Klemenci, govoreći mu da sačeka.

Klemenca se zajapurio. „Vito“, rekao je. „*V'fancul!* Ne možeš ništa s glupim krompirašem kô što je ovaj.“

Vito je pogledao u okrvavljenog čoveka i potom naviše ka prozoru pozadi, kao da je znao da Soni čuči na protivpožarnim lestvama i gleda ga – ali nije znao. Razmišljao je o čoveku koji mu je upravo pljunuo u lice i o Klemenci, koji ga je posmatrao, i o Tesiju, koji je stajao iza Klemence. Obojica su ga posmatrala. Gola sijalica je visila s tavanice i jarko osvetljavala prostoriju, a njen potezač od metalnih perlica klatio se iznad Klemencine glave. Iza drvenih vrata zabravljenih zasunom, muški glasovi su razulareno pevali i smejali se. Vito se okrenuo prema onom čoveku i rekao: „Ne ponašaj se razumno, Henri. Sad moram da molim Klemencu da mi učini uslugu i ne polomi ti noge.“

Pre no što je Vito stigao da kaže još nešto, Henri ga je prekinuo: „Ne dugujem ja vama žabarima ništa“, rekao je. „Govnari žabarski.“ I onako pijanom, reči su mu bile jasne i pune one pevuckavosti svojstvene Ircima. „Što se mene tiče, možete svi da se vratite na svoju voljenu jebenu Siciliju“, rekao je, „i da jebete svoje voljene jebene sicilijanske majke.“

Klemenca je ustuknuo. Delovao je više iznenađeno nego ljutito.

„Vito, ovaj kurvin sin je beznadežan slučaj“, rekao je Tesio.

Klemenca je ponovo uzeo polugu, a Vito je opet podigao ruku. Ovog puta je Klemenca zapenio i, gledajući u tavanicu, izbljuvao dugačak niz psovki na italijanskom. Vito je sačekao dok nije završio i potom još malo, sve dok ga ovaj konačno nije pogledao. Nekoliko časaka je ćutke gledao Klemencu u oči, a onda se okrenuo prema Henriju.

Na protivpožarnim stepenicama, Soni je pribio dlanove na prsa i skupio se od zime. Vetar se pojačao spremala se kiša. S reke i kroz ulice razlegao se otegnut, mukao urlik brodske sirene. Sonijev otac bio je srednjeg rasta, ali snažno građen, mišićavih ruku i ramena iz vremena kad je radio na železničkim depoima. Ponekad bi uveče seo na kraj Sonijevog kreveta i pričao mu priče o danima kad je pretovario teret iz železničkih vagona. Samo bi mu lud čovek pljunuo u lice. Jedino tako je Soni mogao da objasni nešto ovako nečuveno: mora biti da je čovek na stolici lud. To razmišljanje ga je malo smirilo. Neko vreme je bio uplašen, jer nije znao kako da shvati ono što je video, ali posmatrao je kako je njegov otac ponovo kleknuo pored onog čoveka i prepoznao je u njegovom stavu ono smireno, razborito držanje koje je imao uvek kad je bio ozbiljan, kad je posredi bilo nešto važno što je Soni morao da razume. Bolje se osećao misleći da je čovek lud i da otac sada razgovara s njim, pokušava da ga urazumi. Bio je siguran da će ovaj svakog časa klimnuti glavom i da će ga otac osloboditi, i šta god da nije bilo u redu biće rešeno, jer je bilo očigledno da su oca i pozvali baš zato, da ispravi nešto, da reši problem. Svi u kraju su znali da njegov otac rešava probleme. Svi su to znali. Soni je posmatrao scenu koja se odigravala pred njim i čekao da njegov otac sredi stvar.

Umesto toga, čovek u stolici je počeo da se otima, razjarenog lica. Ličio je na životinju koja pokušava da pokida lance, a onda je nakrivio glavu i opet pljunuo Sonijevom ocu u lice, a pljuvačka je bila puna krvi i izgledalo je kao da je nekako uspeo da ga povredi, ali to je bila njegova sopstvena krv. Soni je video kako krvava pljuvačka izleće čoveku iz usta. Video je kako se rasprsnula po očevom licu.

Ono što se posle toga dogodilo poslednje je čega se Soni sećao u vezi s tom večeri. Bila je to jedna od onih uspomena, nimalo neuobičajenih u detinjstvu, koje su u to vreme čudne i tajanstvene, ali ih iskustvo s vremenom razjasni. Soni je tada bio potpuno smeten. Njegov otac je ustao i obrisao pljuvačku s lica, i pogledao u muškarca pre no što mu je okrenuo leđa i udaljio se, ali samo nekoliko koraka, do sporednih vrata, gde je nepomično stajao dok je čika Sal vadio, da ne poveruješ, jastučnicu iz džepa sakoa. Čika Sal je bio izuzetno visok, ali je hodao pogrbljeno, a dugačke ruke su mu se klatile pored tela kao da nije znao šta će s njima. *Jastučnica*. Soni je glasnim šapatom izgovorio tu reč. Čika Sal je prišao stolici i otpozadi navukao jastučnicu čoveku na glavu. Čika Piter je uzeo polugu i zamahnuo, a šta god da se desilo posle toga bilo je magnovenje. Ponečega se Soni jasno sećao: kako čika Sal navlači belu jastučnicu čoveku na glavu, kako čika Piter zamahuje polugom, kako bela jastučnica postaje crvena, jarkocrvena, a onda se obojica saginju nad čovekom na stolici, rade nešto, razvezuju konopac. Osim toga, nije se sećao ničega. Mora biti da je otišao kući. Mora biti da se vratio u krevet. Međutim, nije se sećao toga, niti ičega drugog. Sve do jastučnice bilo je potpuno jasno, ali posle toga se zamaglilo, a onda je sećanje sasvim iščezlo.

Veoma, veoma dugo, Soni nije znao čemu je prisustvovao. Bile su mu potrebne godine da složi kockice.

Na drugoj strani Jedanaeste avenije, zavesa iznad berbernice je zatrepčila, a onda se naglo razmakla i Keli O'Rork, uokvirena prozorom, pogleda dole na aveniju izgledajući kao čudo – nagli prasak svetla na telu mlade žene okruženom crnim protivpožarnim stepenicama, prljavim zidovima od crvene opeke i mračnim prozorima.

Keli se zagleda u pomrčinu i dodirnu stomak, onako kako je proteklih nekoliko nedelja stalno iznova zaticala sebe da nesvesno radi, pokušavajući da napipa neki treptaj života za koji je znala da se tu začeo. Prelazila je prstima preko još uvek zategnute kože i pokušavala da smiri um, da obuzda zabludele misli koje su se rojile. Porodica, braća, već su je se odrekli, osim Šona, možda, pa zašto bi je sada bilo briga šta misle? U klubu je uzela onu plavu tableticu od koje se osećala tako veselo i bezbrižno. Raštrkala joj je misli. Ispred nje su bili samo pomrčina i njen sopstveni odraz u staklu. Bilo je kasno, a svi su je stalno ostavljali samu. Ona pritisnu dlan preko stomaka pokušavajući da nešto oseti. Koliko god se trudila, nije uspevala da staloži misli, da ih održi smirene i na okupu.

Tom obiđe oko Keli i navuče zavese. „Hajde, srce“, reče joj. „Zašto to radiš?“

„Šta to?“

„Stojiš tako na prozoru.“

„Pa šta? Zabrinut si da bi te mogli videti ovde sa mnom, Tome?“ Keli stavi ruku na kuk i onda je rezignirano pusti da padne. Potom nastavi da korača po sobi, jednog časa gledajući u pod, sledećeg u zid. Izgledalo je kao da je nesvesna Toma, da su joj misli negde drugde.

Tom reče: „Slušaj, Keli. Krenuo sam na koledž pre samo nekoliko nedelja, i ako se ne vratim...“

„Daj, ne cmizdri“, reče Keli. „Zaboga.“

„Ne cmizdrim“, reče Tom. „Pokušavam da objasnim.“

Keli prestade da korača. „Znam“, reče. „Ti si beba. Znala sam to još onda kad sam te pokupila. Stvarno, koliko ti je godina? Osamnaest? Devetnaest?“

„Osamnaest“, odvrati Tom. „Samo kažem da moram da se vratim u studenjak. Ako ujutru ne budem tamo, primetiće.“

Keli je povlačila uvo i zurila u Toma. Oboje su ćutali i gledali se. Tom se upita šta Keli vidi. Pitao se to otkako je došetala do njegovog stola u *Džukovom baru* i zamolila ga za ples, tako seksi glasom da je zvučalo kao da ga pita hoće li da spava s njom. Upitao se ponovo kad ga je posle nekoliko plesova i jednog pića zamolila da je odvede kući. Nisu mnogo pričali. Tom joj je rekao da je upisao studije na Univerzitetu u Njujorku. Ona je njemu rekla da je trenutno nezaposlena i da potiče iz velike porodice, ali da se ne slaže s njima. Želela je da igra u filmovima. Nosila je dugačku plavu haljinu koja joj je grlila telo od gležnjeva do grudi, gde je izrez bio dubok i belina njene kože blistala je naspram satena. Tom joj je rekao da nema kola, da je došao s društvom. Odvratila je kako to nije problem, ona ima kola, a njemu nije palo na pamet da se zapita kako to da nezaposlena devojka iz velike porodice poseduje kola. Pomišljao je da možda nisu njena, a kad ih je odvezla u Paklenu kuhinju, nije joj rekao da je odrastao svega nekoliko ulica od mesta gde se parkirala u Jedanaestoj. Kad joj je video stan, shvatio je da kola nisu njena, ali nije imao kad da postavlja pitanja, jer su se našli u krevetu i misli su mu se razbežale. Događaji su se te večeri odvijali brzo i onako kako ne beše navikao, i sada je, posmatrajući je, napregnuto razmišljao. Kao da joj se ponašanje iz sekunda u sekund menjalo: prvo zavodnica, pa onda ranjiva devojka koja ne želi da on ode, a sad ju je obuzimala žestina, nešto gnevno. Vilica joj se zategla dok ga je gledala, a usne stisle. I

u Tomu se nešto menjalo. Pripremao se za ono što bi mogla reći ili uraditi, pripremao je argument, pripremao reakciju.

„Stvarno, šta si ti uopšte?“, reče Keli. Ona uzmače do pulta pokraj belog porcelanskog umivaonika, a onda se podiže na njega i prekrsti noge. „Nekakav irsko-italijanski mešanac?“

Tom pronade džemper na ogradi kreveta, gde ga je i okačio. Prebaci ga preko leđa i priveza rukave oko vrata. „Ja sam nemačko-irskog porekla“, reče on. „Zašto kažeš da sam Italijan?“

Keli pronade paklo vingsa u ormariću iza sebe, otvori ga i pripali jednu. „Zato što znam ko si“, odvrati. Dramatično je začutala, kao da glumi. „Ti si Tom Hejgen. Usvojeni sin Vita Korleonea.“ Ona povuče dug dim iz cigarete. Iz izmaglice duvana, oči su joj svetlucale teško dokučivom mešavinom sreće i gneva.

Tom se osvrte naokolo, pažljivo beležeći u mislima ono što je video – a što nije bilo ništa više od jeftine iznajmljene sobe, čak ni stan, s umivaonikom i ormarićima pored vrata na jednom kraju i uzanim krevetom na drugom. Na podu je vladao opšti nered, časopisi i prazne boce penušavih napitaka, odeća i papirići od čokolade, prazne kutije vingsa i česterfilda. Odeća je bila više nego preskupa za ovo okruženje. U jednom uglu primetio je svilenu bluzu koja je sasvim sigurno stajala više nego njena stanarina. „Nisam usvojen“, reče. „Odrastao sam s Korleoneovima, ali nikad me nisu usvojili.“

„Ista stvar“, reče Keli. „I, šta si ti onda? Krompiraš ili žabar, ili nekakva krompiraško-žabarska mešavina?“

Tom sede na kraj kreveta. Sada su razgovarali. Zvučalo je poslovno. „Znači, pokupila si me zato što znaš nešto o mojoj porodici, je l' tako?“

„A šta si ti mislio, mali? Da je zato što si zgodan?“ Keli otrese cigaretu u umivaonik kraj sebe. Potom pusti vodu da spere pepeo u slivnik.

Tom upita: „Zašto bi moja porodica imala ikakve veze s ovim?“

„Sa čim?“, upita ona, a osmeh na licu joj je bio iskren, kao da najzad uživa.

„S tim što sam te doveo ovamo i kresnuo“, odvrati Tom.

„Nisi kresnuo ti mene, mali, nego ja tebe.“ Ona zastade, i dalje se smešeci, posmatrajući ga.

Tom šutnu paklicu česterfilda. „Ko puši ove?“

„Ja.“

„Pušiš vings ili česterfild?“

„Vings kad ih sama kupujem. Inače, česterfild.“ Pošto Tom nije rekao ništa, ona dodade: „Ali sve si bliže. Nastavi.“

„I dobro“, reče Tom. „Pa, čijim smo se kolima dovezli ovamo? Tvojima nismo. Ti nemaš kola i pritom živiš u ovom ćumezu.“

„Samo tako, mali“, reče ona. „Sad postavljaš prava pitanja.“

„I ko plaća za ove otmene krpice?“

„Bingo!“, reče Keli. „Skapirao si. Odeću mi kupuje dečko. I kola su njegova.“

„Trebalo bi da mu kažeš da te smesti u neki bolji stan.“ Tom se osvrte naokolo kao da je zapanjen jeftinim neukusom prostorije.

„Znam!“ Keli mu se pridruži u procenjivanju sobe, kao da deli njegovo zaprepašćenje. „Sigurno me mrzi, zar ne“, upita ona, „kad me tera da živim na ovakvom mestu?“

„Trebalo bi da popričaš s njim“, ponovi Tom.

„Odlazi“, reče Keli. Ona skoči s pulta i umota se u čaršav. „Hajde“, reče. „Umorna sam od igranja s tobom.“

Tom krenu prema vratima, gde je na vešalici visila njegova kapa.

„Čujem da tvoja porodica vredi milione“, reče Keli, dok joj je Tom bio okrenut leđima. „Vito Korleone i njegova banda.“

Tom navuče kapu na zatiljak i onda je ispravi. „O čemu se radi, Keli? Zašto mi prosto ne kažeš?“

Keli mahnu cigaretom pokazujući mu da ide. „Idi, odmah“, reče. „Zbogom, Tome Hejgene.“

Tom se učtivo pozdravi s njom i potom izađe, ali nije prešao više od dva koraka niz hodnik, a vrata se otvoriše; Keli je stajala u mračnom predsoblju, onaj čaršav koji je maločas nosila bio je negde iza nje u sobi. „Niste vi tako žestoki momci“, reče ona, „vi Korleoneovi.“

Tom dodirnu štitnik kape, ispravivši je na glavi. Gledao je u Keli dok je bestidno stajala pored svojih vrata. On reče: „Nisam siguran da sam pravi predstavnik svoje porodice.“

„Ha“, na to će Keli i prođe prstima kroz talasastu kosu. Izgledala je kao da ju je njegov odgovor zbunio, a onda je nestala u stanu, ne zatvorivši do kraja vrata za sobom.

Tom natuče kapu na čelo i uputi se niz stepenice i na ulicu.

Čim je Tom izašao iz zgrade, Soni iskoči iz kamiona i požuri preko Jedanaeste. Tom pruži ruku prema vratima iza sebe, kao da bi da pobegne natrag u haustor, ali Soni se stušti na njega, obavi mu rukom ramena i jednim trzajem izvuče ga na pločnik, povukavši ga prema uglu. „Hej, *idiot*!“, reče Soni. „Oćeš da mi kažeš nešto, ortak? Je l' pokušavaš da pogineš ili si samo *stronz*? Znaš li kod čije si devojke upravo bio u šteti? Znaš li gde se nalaziš?“ Sonijev glas je postajao glasniji sa svakim pitanjem, a onda on gurnu Toma natrag u uličicu. Zamahnu pesnicom i zaškrjuta zubima, jedva se obuzdavajući da ne sastavi Toma sa zidom. „Pojma nemaš u kakav si se čabar uvalio, je l' da?“ On se naže prema Tomu kao da će ga svakog časa napasti. „Šta uopšte tražiš s tamo nekom krompiraškom droljom?“ Zabaci ruke uvis i obide mali, tesan krug, očiju uprtih u nebo, kao da priziva bogove.

„Cazzo!“ uzviknu. „Trebalo bi da te ubijem od batina i bacim u prokletu kanalizaciju!“

„Soni“, reče Tom, „smiri se, molim te.“ On popravi košulju i dotera džemper prebačen preko leđa.

„Da se smirim?“, reče Soni. „Dozvoli da ponovo pitam: znaš li čiju si žensku maločas kresnuo?“

„Ne, ne znam“, odvrati Tom. „Čiju sam žensku maločas kresnuo?“

„Ti ne znaš“, reče Soni.

„Nemam pojma, Soni. Što mi ne kažeš?“

Soni se preneraženo upilji u Toma, ali onda, kako je to kod njega često bivalo, njegovog besa nestade. On se nasmeja. „To je riba Luke Brazija, morončino. Nisi znao!“

Tom reče: „Nisam imao pojma. Ko je Luka Brazi?“

„Ko je Luka Brazi“, ponovi Soni. „Ne želiš da znaš ko je Luka Brazi. Luka je tip koji će ti iščupati ruku i onda će te nasmrt prebiti krvavim patrljkom zato što mu se nije dopalo kako si ga pogledao. Znam neke gadne momke koji kenjaju kreč na pomen Luke Brazija. A ti si maločas bio u šteti kod njegove ženske.“

Tom je ovu informaciju primio mirno, kao da odmerava njene implikacije. „U redu“, reče on, „sad je na tebe red da odgovoriš na pitanje. Šta kog đavola radiš ovde?“

Soni reče: „Dolazi vamo!“, i privuče Toma u medveđi zagrljaj, a onda se odmače kako bi dobro pogledao brata. „Kakva je bila?“ On odmahnu rukom. „Madon! Koje dobro parče!“

Tom obiđe oko Sonija. Na ulici, negovani šarac vukao je pored šina kola *Pehterove pekare*, sa slomljenim zaponcem na zadnjem točku. Debeljko koji je držao uzde okrznu Toma umornim pogledom, a ovaj dodirnu kapu u znak pozdrava pre no što se opet okrete prema Soniju. „A zašto si ti obučen kao da si veče proveo s Dačom Šulcom?“ On pređe prstima niz

rever Sonijevog dvorednog odela i potapša skupocenu tkani-
nu prsluka. „Otkud ovakvo odelo klincu koji radi u servisu?“

„Hej“, reče Soni. „Ja postavljam pitanja.“ On ponovo
prebaci ruku Tomu preko ramenâ i usmeri ga prema ulici.
„Ozbiljno, Tomi“, reče on. „Imaš li predstavu u kakvom bi se
čabru mogao naći?“

Tom reče: „Nisam znao da je devojka Luke Brazija. Nije
mi rekla.“ On pokaza prema ulici. „Kuda idemo?“, upita.
„Natrag u Desetu aveniju?“

„Gde ti je pamet da dreždiš u *Džukovom baru*?“, reče Soni.

„Otkud znaš da sam bio u *Džukovom baru*?“

„Otud što sam bio tamo posle tebe.“

„A gde je tebi pamet da dreždiš u *Džukovom baru*?“

„Zaveži pre no što te odalaim!“ Soni steže Toma za rame
dajući mu do znanja da nije stvarno ljut na njega. „Nisam ja
brućoš koji bi trebalo da greje stolicu.“

„Subota je uveče“, reče Tom.

„Više nije“, dočeka Soni. „Sad je nedelja ujutru. Hriste“,
dodade, kao da se upravo setio koliko je kasno. „Umoran sam.“

Tom se iskobelja ispod Sonijeve ruke. Skide kapu, zagladi
kosu i ponovo stavi kapu na glavu, navukavši štitnik nisko
na čelo. Misli mu se vratiše do Keli, kako šetka po skućenoj
sobi vukući čaršav za sobom kao da zna da bi trebalo da se
pokrije ali je mrzi. Nosila je parfem koji nije umeo da opiše.
On steže gornju usnu, što je radio uvek kad je napregnu-
to razmišljao, i namirisa je na prstima. Miris je bio složen,
telesan i sirov. Zapanjivalo ga je ono što se dogodilo. Kao da
je živeo nečiji tuđi život. Život nekoga više nalik na Sonija.
Na Jedanaestoj, iza zaprežnih kola tandrkao je automobil.
Nakratko je usporio kad je vozač na brzinu pogledao prema
pločniku i onda zaobišao kola i nastavio dalje. „Kuda idemo?“,
upita Tom. „Kasno je za šetnju.“

„Imam auto“, reče Soni.

„Imaš auto?“

„Pripada servisu. Daju mi da ga koristim.“

„Pa gde si ga kog đavola parkirao?“

„Nekoliko ulica odavde.“

„Zašto si parkirao čak tamo, ako si znao da sam...“

„*Che cazzo!*“ Soni raširi ruke gestom koji je nagoveštavao preneraženost Tomovim neznanjem. „Zato što je ovo teritorija Luke Brazija“, reče on. „Luke Brazija i O’Rorkovih i gomile ludih krompiraša.“

„A šta to tebe boli uvo?“ upita Tom. On stade ispred Sonija. „Šta klinca koji radi u auto-mehaničarskom servisu boli uvo čija je ovo teritorija?“

Nimalo nežno ali osmehujući se, Soni skloni Toma s puta. „Ovde je opasno“, reče. „Nisam lakouman kao ti.“ Čim je prevalio ove reči preko usana, on se nasmeja, kao da je i samoga sebe upravo iznenadio.

„U redu, vidi“, reče Tom i ponovo se uputi ulicom. „Otišao sam kod *Džuka* s nekim društvom koje znam iz studenjaka. Mislili smo da malo igramo, popijemo koje piće i vratimo se. A onda me ta lutkica zamoli za ples i, dok si trepnuo, nađemo se u krevetu. Nisam znao da je devojka Luke Brazija. Kunem se.“

„*Madon!*“ Soni pokaza prema crnom pakardu parkiranim ispod ulične lampe. „To je moj.“

„Misliš, servisov.“

„Tako je“, reče Soni. „Upadaj i umukni.“

U kolima, Tomi je prebacio ruke preko naslona sedišta i posmatrao kako Soni skida šešir, stavlja ga pored sebe i vadi ključ iz džepa na prsluku. Kad je motor zabrujao, dugačka poluga menjača koja se dizala iz poda lagano se zatrese. Soni izvuče iz džepa sakoa paklo laki strajka, pripali

cigaretu i potom je odloži u pepeljaru ugrađenu u lakirano drvo komandne table. Pramičak dima izvi se prema vetrobranskom staklu kad je Tom otvorio pretinac i pronašao pakovanje trojanaca. „Daju ti da ih voziš subotom uveče?“, reče on Soniju.

Soni izađe na aveniju ne odgovorivši mu.

Tom je bio umoran ali potpuno budan, i pretpostavljao je da će proći dosta vremena dok mu se ne pruži prilika da odspava. Napolju su se ulice smenjivale dok je Soni vozio ka centru. Tom reče: „Voziš me natrag u studenjak?“

„U moj stan“, odvrati Soni. „Noćas možeš da prespavaš kod mene.“ On pogleda u Toma. „Jes’ uopšte razmislio o ovome?“, reče. „Imaš li predstavu šta ćeš da radiš?“

„Misliš, ako taj tip, taj Luka, sazna?“

„Aha“, reče Soni. „To mislim.“

Tom je posmatrao ulice kako promiču. Prolazili su pored bloka stambenih zgrada, mahom mračnih prozora iznad sjaja uličnih lampi. „A kako će da sazna?“, reče naposletku. „Ona mu neće reći.“ Tom odmahnu glavom, kao da odbacuje mogućnost da Luka sazna. „Mislim da je ona malo opičena“, reče on. „Cele večeri se ponašala kô da nije normalna.“

„Tome, znaš da se ne radi samo o tebi. Ako Luka sazna i krene na tebe, tada ćale mora da krene na njega. I onda imamo rat. A sve zato što ne umeš da zadržiš onu stvar u gaćama“, reče Soni.

„Daj, molim te!“, uzviknu Tom. „Ti ćeš da mi pričaš o držanju one stvari u gaćama?“

Soni mu zbací kapu s glave.

„Neće mu reći“, reče Tom. „Neće biti nikakvih ramifikacija.“

„*Ramifikacija*“, podrugnu se Soni. „Otkud znaš? Otkud znaš da ne pokušava da ga napravi ljubornim? Jesi li razmišljao o tome? Možda pokušava da ga napravi ljubomornim.“

„Je l' ti se ne čini da je to malo suludo?“

„Aha“, reče Soni, „al' sad si rekô da je ćaknuta. Uz to je i žensko, a sve ženske su otkačene. Pogotovo Irkinje. Sve odreda su sumanute.“

Tom je oklevao, a onda progovori kao da je rešio problem. „Mislim da mu neće reći“, reče on. „A ako mu ipak kaže, nema mi druge nego da se obratim tati.“

„A je l' nije svejedno ko će da te ubije, Luka ili ćale?“

Tom reče: „Šta mi drugo preostaje?“ Potom dometnu nešto što mu je tog časa palo na pamet: „Možda bi trebalo da nabavim pištolj.“

„I šta? Upucaćeš se u nogu?“

„Imaš bolju ideju?“

„Nemam“, odvrati Soni cereći se. „Ali drago mi je što smo se poznavali, Tome. Bio si mi dobar brat.“ On se zavali u sedište, a kola se ispuniše njegovim smehom.

„Mnogo si smešan“, reče Tom. „Vidi, kladim se da mu neće reći.“

„Aha“, reče Soni, sažalivši se na njega. Otrese pepeo s cigarete i povuče dim, pa progovori izduvavajući ga. „A ako mu i kaže“, reče, „ćale će već nešto da smisli. Neko vreme ćeš biti u nemilosti, ali neće dati Luki da te ubije.“ Trenutak kasnije, dodade: „Dabome, njena braća...“, i potom ponovo prasnu u glasan smeh.

„Ti se baš dobro zabavljaš?“, reče Tom. „Frajeru?“

„Izvini“, reče Soni, „al' ovo je urnebesno. Gospodin Savršeni nije baš tako savršen. Gospodin Dobrica je ipak malčice nevaljao. Uživam u ovome“, reče i pruži ruku da Tomu razbaruši kosu.

Tom mu odgurnu ruku. „Mama je zabrinuta za tebe“, reče on. „Pronašla je novčanicu od pedeset dolara u pantalonama koje si joj doneo na pranje.“

Soni snažno udari dlanom o volan. „Eto gde je nestala! Je l' rekla nešto tati?“

„Nije. Ne još. Ali zabrinuta je za tebe.“

„Šta je uradila s parama?“

„Dala ih je meni.“

Soni pogleda u Toma.

„Bez brige“, reče Tom. „Kod mene je.“

„Šta mama ima da brine? Radim. Reci joj da sam to uštedeo.“

„Daj, Soni. Mama nije glupa. Govorimo o novčanici od pedeset dolara.“

„Pa dobro, ako je zabrinuta, što mene ne pita o tome?“

Tom se zavali u sedište, kao da je umoran i od samog pokušaja da razgovara sa Sonijem. On otvori prozor do kraja i pusti da mu vetar duva pravo u lice. „Mama te ništa ne pita“, odvrati on, „iz istog razloga što ne pita tatu kako to da sada posedujemo celu zgradu u Bronksu, a nekad je nas šestoro živelo u dvosobnom stanu u Desetoj aveniji. Iz istog razloga što ga ne pita kako to da svi koji žive u zgradi slučajno rade za njega ili zašto su ispred ulaza uvek dvojica koja posmatraju sve pešake i kola koja prolaze.“

Soni zevnu i prođe prstima kroz zamršenu tamnu, kovrdžavu kosu koja mu je padala gotovo do očiju. „Hej“, reče on. „Trgovina maslinovim uljem je opasna.“

„Soni“, reče Tom, „šta će u tvom džepu novčanica od pedeset dolara? Šta ćeš ti u dvorednom prugastom odelu u kojem izgledaš kao gangster? I zašto“, upita on, hitro pruživši ruku kako bi je zavukao Soniju ispod sakoa i naviše prema ramenu, „nosiš pištolj?“

„Hej, Tome“, reče Soni odgurnuvši mu ruku. „Reci mi nešto. Misliš da mama stvarno veruje da ćale trguje maslinovim uljem?“

Tom nije odgovorio. Gledao je u Sonija i čekao.

„Poneo sam pračku sa sobom“, reče Soni, „zato što se moglo desiti da mi je brat u nevolji i da mu je potreban neko da ga iz nje izvuče.“

„Odakle ti uopšte pištolj?“, upita Tom. „Šta se dešava s tobom, Soni? Ako radiš to što izgleda da radiš, čale ima da te ubije. Koji ti je đavo?“

„Odgovori mi na pitanje“, reče Soni. „Ozbiljno ti govorim. Misliš da mama stvarno veruje da čale trguje maslinovim uljem?“

„Čale *trguje* maslinovim uljem. Zašto? Šta ti misliš da radi?“

Soni okrznu Toma pogledom kao da kaže: *Ne lupaj gluposti*.

Tom reče: „Ne znam u šta mama veruje. Znam samo da me je zamolila da popričam s tobom o onim parama.“

„Pa eto ti, kaži joj da sam ih uštedeo od plate u servisu.“

„Je l' još radiš u servisu?“

„Aha“, odvrati Soni. „Radim.“

„Isuse Hriste, Soni...“ Tom dlanom protrlja oči. Nalazili su se u Kanalskoj ulici, pločnici na obema stranama bili su oivičeni praznim tezgama uličnih prodavaca. Sada je sve bilo mirno i tiho, ali za nekoliko sati ulica će biti puna ljudi u najboljim nedeljnim odelima, izašlih u šetnju u jesenje poslepodne. On reče: „Slušaj, Soni. Mama celog života brine za tatu – ali za svoju decu, Soni, ne mora da brine. Čuješ li me, frajeru?“ Tom malo podiže glas kako bi naglasio ono što je želeo da kaže. „Ja sam na koledžu. Ti imaš dobar posao u servisu. Fredo, Majkl, Koni, oni su još deca. Mama može noću da spava zato što ne mora da brine za svoju decu onako kako u svakom trenutku mora da brine za tatu. Razmisli, Soni.“ Tom je držao među prstima rever Sonijevog sakoa. „Želiš da se mama još više kida? Toliko ti je vredno ovo otmeno odelo?“

Soni je parkirao na pločnik ispred servisa. Izgledao je pospano i iscrpljeno. „Stigli smo“, reče. „Idi i otvori mi vrata, hoćeš li, druže?“

„To je to?“, reče Tom. „To je sve što imaš da kažeš?“

Soni spusti glavu na sedište i zatvori oči. „Pobogu, umoran sam.“

„Umoran si“, ponovi Tom.

„Stvarno“, odvrati Soni. „Zaboravio sam i kad sam ustao.“

Tom je posmatrao Sonija i čekao, sve dok ne shvati minut kasnije, da ovaj tone u san. „*Mammalucc!*“, reče on, a onda nežno uhvati brata za gustu kosu i prodrma ga.

„Šta je?“, upita Soni ne otvarajući oči. „Jesi li otvorio garažu?“

„Imaš li ključ?“

Soni otvori pretinac za rukavice, izvadi ključ i pruži ga Tomu, a onda pokaza prema vratima automobila.

„Nema na čemu“, reče Tom i izađe. Nalazili su se u Motovoj ulici, dosta daleko od Sonijevog stana. Pade mu na pamet da pita Sonija zašto drži auto u garaži skoro ceo blok daleko od stana, kad može da ga parkira na ulici ispred ulaza. On razmisli o tome, predomisli se i ode da otvori garažu.